

mgr Bartosz Mendyk

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

NACJONALIZM UKRAIŃSKI JAKO CZYNNIK DESTABILIZUJĄCY BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zagadnienia wstępne

Wydarzenia końca 2013 roku oraz pierwszej połowy roku 2014 na Ukrainie wykazały, że radykalny nacjonalizm może być *spiritus movens* dokonującym rewolucji społecznej. Pluralizm polityczny oraz wolny rynek próbowano zaszczerpić w społeczeństwie, które nie posiadało solidnych postaw obywatelskich, silnych instytucji demokratycznych. Jednym z najważniejszych spoiw podtrzymujących status quo była chęć rządzących utrzymania władzy lub koncentracji politycznej kontroli przez zachowanie jedności, kontroli wyborów.

Zjawisko to określone jako *plurasim by default* było prostym następstwem sił dążących do zbudowania tożsamości narodowej. Jak zauważa Way (2005, s. 231-261), na powyższe zjawisko złożyły się również słabości władzy, która nie potrafiła zdefiniować czym powinno być państwo ukraińskie i to pomimo relewantnego oddziaływania państwa na życie społeczne.

Celem tego artykułu jest przedstawienie, że nacjonalizm na Ukrainie, który istniał w niezwykle stłumionej postaci jeszcze w trakcie istnienia ZSRR, został wykorzystany przez prezydenta Juszczenko, który wyeksponował go w sposób znaczący, co spowodowało jego rzeczywisty renesans. Po kilkunastu latach znacząca część pokolenie zostało zideologizowane mitem Stepana Bandery i UPA oraz całkowicie legitymizowane w przestrzeni publicznej na Ukrainie oraz częściowo za granicą, a w szczególności w Polsce. Tekst przedstawia również zmianę aksjologiczną polskich władz: od skrajnej niechęci do bezgranicznego poparcia. Należy przy tym zauważyć, iż zmiana ta zauważalna jest zarówno na szczeblu lokalnym, jak i działaniach centralnych instytucji.

1. Ukraina po upadku Związku Radzieckiego

W literaturze przedmiotu zwracano uwagę, że nauka ukraińska nie włożyła odpowiednio dużo wysiłku, aby dokonać analizy faktorów, które mogłyby utrzymywać, a nawet kreować obywatelskie/ etniczne status quo w państwie narodowym. Podobnie, naukowcy z Ukrainy systematycznie nie uporządkowali zagadnień państwowości obywatelskiej i etnicznej w tym kraju (Shulman, 2004, s. 35-56). W tym zakresie nie pomogło również istnienie Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej przez ponad 70 lat, które dało Ukrainie quasi-państwo, wokół którego terytorialnie i polityczne koncepcje narodu mogły się rozwijać. Przy wszystkich swoich ułomnościach, oficjalne dyskursy obu administracji prezydentów Kravchuka i Kuczmy starały się budować państwo integracyjne, a nie naród obywatelski w oparciu o pochodzenie etniczne lub zagadnienia kulturowe.

Na marginesie należy wspomnieć, że paradoksem jest fakt, iż galicyjska część Ukrainy, najsilniej związana historycznie z Rzeczpospolitą jest matecznikiem skrajnie antypolskich organizacji, natomiast obszary zdominowane przez mniejszość rosyjską są wobec Polski co najmniej irrelevantne. Polska nauka skonstatowała, że najsilniejsze sympatie wobec naszego kraju panują w regionach czysto ukraińskich, które już przed kilkoma wiekami straciły kontakt z Rzeczpospolitą, ale nie idzie to zarazem w parze z sympatiami prozachodnimi i pro-natowskimi, te najsilniejsze są w Galicji (Sobczyński, Barwiński, 2009, s. 42-108). Administracje prezydentów prowadziły polityki, które dawały obywatelom wszystkich grup etnicznych równe prawa polityczne i gospodarcze. Przy wszystkich mankamentach ich władzy w tym czasie traktowano etnicznych Ukraińców i Rosjan w sposób niedyskryminujący ze względu na pochodzenie lub język w jakim się posługują, zarówno w sferze politycznej i gospodarczej, nie oznaczało to bynajmniej pełnej równości (Shulman, 2004, s. 35-56).

Tym nie mniej elity państwa, które zaproponowały ten pogląd uznawały jednocześnie etnicznych Ukraińców, jako dominującą liczebnie grupę, która powinna posiadać specjalny, uprzywilejowany status na Ukrainie, z uwzględnieniem faktu, że to wybory parlamentarne determinują, kto sprawuje ster władzy. Następowало więc poszanowanie mniejszości rosyjskiej, łącznie z tym, że nie kontestowano wyborów, w których wygrywali kandydaci ze wschodu kraju.

Należy podkreślić, że szablonowy podział na ukraińskojęzyczny zachód oraz rosyjskojęzyczny wschód jest pewnym uproszczeniem, bowiem stosując instrumentarium geosocjorów udowodniono, że na obszarze współczesnej Ukrainy da się wyróżnić 14

odmiennych genetycznie jednostek przestrzennych (Kuczabski, 1999, s. 41-62). W sposób naturalny zaczęto więc sobie zadawać pytanie: czy ważniejsze jest prawo narodów do samostanowienia (lub autonomii), czy utrzymywanie granic arbitralnie narzuconych przez Józefa Stalina, zmienionych później przez Nikitę Chruszczowa?

Pierwszym znaczącym wstrząsem na arenie wewnętrznej była Pomarańczowa Rewolucja. Przewrót ten był niezwykle podzielonym regionalnie, jednakże wśród protestujących dominowali Ukraińcy reprezentujący zachodnie obwody. Społeczeństwo obywatelskie zakorzeniło się bardziej na zachodniej Ukrainie, gdzie Austro-Węgry pozwoliły na powstanie ukraińskiej tożsamości narodowej. (Kuzio, 2010, s. 285-296). Dla pozostałych regionów kraju oznaczało to, że wybory demokratyczne nie są decydujące – władzę w kraju uzyskać można poprzez wielodniowe strajki na głównym placu Kijowa.

2. Działania prezydenta Juszczenko

Prezydent Wiktor Juszczenko swoją prezydenturę oparł na budowaniu społeczeństwa narodowego. Jego osobiste decyzje skierowane były na tworzeniu tożsamości narodowej opartej na Stepanie Banderze, Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz oddziałach SS-Galizen.

Literatura przedmiotu odnotowała, że był to moment duchowego zmartwychwstania Bandery. Jego miejsce w historii współczesnej Ukrainy zmieniło się diametralnie: ze zbrodniarza, który stworzył organizację, mającą na celu eliminację Polaków (G. Motyka, 2011, s. 447)¹, Rosjan i Żydów, zdrajcy w czasach Związku Radzieckiego oraz kolaboranta hitlerowskiego (Lehr, Aponiuk, 2011, s. 212)² do nowoczesnego (oraz paradoksalnie) mitycznego bohatera narodowego z mocnym miejscem w historycznej narracji XX i XXI wieku na Ukrainie (Marples, 2006, s. 555-566).

Do dyskursu historycznego wprowadzono walkę prowadzoną przez UPA, która miała być jednym z elementów walki o dłuższą tożsamość narodową i polityczną. Stepan Bandera otrzymał pośmiertnie z rąk rad miejskich władz ukraińskich honorowe

¹ Zauważa on, że straty polskie w wyniku akcji UPA wyniosły prawdopodobnie około 100 tysięcy zabitych (przy czym raczej nieco mniej, a nie więcej niż 100 tysięcy). Wszelkie podawane wyższe liczby – 150 czy wręcz 200 tysięcy ofiar – nie znajdują potwierdzenia w żadnych poważnych badaniach naukowych, a ich częste pojawianie się w mediach można tłumaczyć chyba tylko chęcią wywołania sensacji.

² OUN przystąpiła do armii niemieckiej jako gwaranta uzyskania niepodległości dla Ukrainy. Dywizja Waffen-SS otrzymała silne wsparcie od Ukraińskiego społeczeństwa, które traktowało ją jako wyzwalającą organizację narodową. Dokumenty potwierdzają, że systemowo była zaangażowana w czystki etniczne Polaków, aktywnie współpracował w morderstwa i deportację Żydów. Ostatecznie wielu zachodnich Ukraińcy walczyli także jako żołnierze Armii Czerwonej, wobec czego uznawali OUN za organizację wroga.

obywatelstwo wielu miast na terenie dzisiejszej Ukrainy Zachodniej (których liczba stale rośnie) (Wikipedia, a)³ Za zasługi dla Ukrainy Stepanowi Banderze zbudowano także wiele pomników, w tym we Lwowie.(Wikipedia, a)⁴ Ukoronowaniem tych działań było przyznanie w 2010 pośmiertnie przez prezydenta Wiktora Juszczenko Stepanowi Banderze tytułu „Bohatera Ukrainy”, co spowodowało ostry konflikt wewnątrz kraju (Lehr, Aponiuk, 2011, s. 212).

Rangę wydarzenia potwierdza fakt, że również Parlament Europejski wydał w tej sprawie rezolucję w której „wyraża głębokie ubolewanie z powodu decyzji ustępującego prezydenta Ukrainy, Wiktora Juszczenki, który nadał pośmiertnie Stepanowi Banderze, przywódcy współpracującej z nazistowskimi Niemcami Organizacji Ukraińskich Nationalistów (OUN), tytuł »Bohatera Ukrainy«; w związku z tym wyraża nadzieję, że nowe władze ukraińskie ponownie rozważą takie decyzje i potwierdzą swoje przywiązanie do europejskich wartości” (Rezolucja Parlamentu Europejskiego).

Reakcja na ten wniosek była alergiczna. Stu deputowanych Rady Najwyższej zwróciło się do PE z listem który zwracał uwagę, że „Rezolucja Parlamentu Europejskiego ws. Stepana Bandery odbiera Ukraińcom prawo do samostanowienia i zmniejsza popularność idei integracji europejskiej wśród jej zwolenników na Ukrainie. (...) Bandera nie współpracował z nazistami; jego dwaj bracia zginęli w Auschwitz, a on sam lata II wojny światowej spędził w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen. (...) Dla kilku pokoleń Ukraińców Bandera jest symbolem patriotyzmu i niezależności państwowej Ukrainy. »Zbrodniarza« i „satelitę» Hitlera uczyniła z niego komunistyczna propaganda, której celem było skłócenie Ukraińców z Polakami i Rosjanami” (Gazeta.pl, (a)).

Ponadto organizacja Ukraińska Alternatywa wydała oświadczenie, w którym skonstatowano, że „Rezolucja, która powstała z inicjatywy grupy polskich deputowanych w PE świadczy, iż pewne polskie koła polityczne nie pozbyły się kompleksów imperialnych i kontynuują jednostronne traktowanie historii, niszcząc osiągnięcia porozumienia ukraińsko-polskiego z ostatnich lat” (interia.pl, (a)).

Przeprowadzone sondaże stwierdzają, że 53% Ukraińców opowiada się za anulowaniem dekretu o nadaniu tytułu bohatera Ukrainy Stepanowi Banderze, 28% jest za zachowaniem tytułu dla Bandery, a 19% nie ma zdania (kresy.pl (a)).

³ Są to m.in. Łuck, Lwów, Iwano-Frankiwnsk, Tarnopol, Truskawiec, Kowel, Sokal, Czerwonogród, Chust, Brody, Żółkiew, Trembowla, Jaworów, Nowojaworowski, Borysław, Radziechów, Dublany, Rawa Ruska, Kuźniecowski, Kołomyja, Dolina, Stebnik, Skole, Morszyn, Wołświn, Zborów.

⁴ Znajdują się ponadto w miastach: Stanisławów, Drohobycz, Stryj, Borysław, Kołomyja, Kamionka Strumiłowa, Dublany, Mościska, Uhrynów Stary, Lwów, Tarnopol, Buczac, Strusów, Sambor (poświęcony przez 11 kapłanów z miejscowych cerkwi). Kolejne budowy pomników przedstawiających wizerunek Bandery planowane są w Łucku, Czerkasach, oraz w Równym, Kijowie i Czerniowcach.

3. Świt nacjonalizmu oraz zmiana nastawienia w Polsce

W oparciu o powyższe, demokratycznie wybrany prezydent Wiktor Janukowicz podjął akcję anulowania tej decyzji. W wyniku jego interwencji dnia 2 kwietnia 2010 roku uchylono przez Okręgowy Sąd Administracyjny w Doniecku dekret o nadaniu tytułu Bohatera Ukrainy Stepanowi Banderze. Znamiennym jest jednakże, że w uzasadnieniu nie powołano się na kontrowersyjną przeszłość, a wyłącznie błędy proceduralne, gdyż zgodnie ustawą o tytule Bohatera Ukrainy, może on być nadany tylko żyjącemu obywatelowi Ukrainy.

Ze względu na swoją rusofobię nacjonalizm stał się wygodny dla państw Europy, co widać w ewolucji poglądów i stanowisk jakie zajmowały. Znamienna jest zmiana państw opinii państwa polskiego do nacjonalizmu ukraińskiego. O ile w 2008 roku polscy eurodeputowani przyjęli uchwałę (europarlament) sprzeciwiającą się gloryfikacji Banderzy, o tyle w 2013 polski Parlament bał się nazwać „rzeź wołyńską” ludobójstwem, godząc się na kompromisową nazwę – „o znamionach ludobójstwa” (rp.pl (a)). Natomiast 2014 r. przynosi przemilczanie banderyzmu, i afirmację działań prawego sektora. Przede wszystkim symbolika banderowców została „uznana” w Polsce za coś normalnego (isakowicz.pl (a)). Również na szczeblu centralnym, w tym zajmującymi się obroną i dokumentowaniem Polaków, którzy ucierpieli w latach 1939-1990 (isakowicz.pl (b)). Część mediów poniekąd zachęcała do przyjęcia przez Ukraińców retoryki narodowej jako ochrony przed chaosem (natemat.pl (a)), zapominając, że te same osoby żywią w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej pretensje terytorialne (natemat.pl (b)). O ile są one nierealne, to kult pogromów polskich wpisuje się w kanon świąt ukraińskich (kresy.pl (b)).

4. Neo-faszyzm w zenicie

Ze względu na braki najnowszej literatury i faktu, że wydarzenia odbywają się aktualnie, oprócz się można wyłącznie na doniesieniach medialnych. Z ich przekazu wynika, że Euromajdan będący początkowo wyłącznie pokojową demonstracją szybko przekształcił się w protest o charakterze paramilitarnym. Opozycja nie była w stanie obalić prezydenta Janukowicza wobec czego zwróciła się do Prawego Sektora i innych ultra-nacjonalistycznych organizacji, ze względu na ich przeszkolenie bojowe oraz doświadczenie w walce z milicją (tvn.24). Euromajdan im dłużej walczył, tym bardziej brunatną postać

przybierał. W pewnym momencie na placu w Kijowie zawisły wielkie portrety Adolfa Hitlera oraz Stepana Bandery (wykop.pl).

Część nowej władzy przerażona sytuacją starała się wykorzystać te metody zabijając znanego terrorystę oraz bohatera Prawego Sektora Oleksandra Muzyckę (polskieradio.pl). Organizacja ta z miejsca zapowiedziała krwawą zemstę (kresy24.pl (a)). Nacjonaliści w ramach buntu i II fali rewolucji zdobyli budynek Rady Najwyższej, domagając się radykalnych zmian (kresy.pl (c)). Retoryka wojenna udziela się również liderom nie-nacjonalistycznym, którzy w rozmowach wyrażają chęć „zabijania kacapów” (natemat.pl (c)). Równolegle w uroczystościach we Lwowie oraz innych miastach część osób przebiera się w mundury formacji SS. Liderzy Majdanu z różnych przyczyn fotografują się z liderami tych formacji oraz przyjmują neonazistowską symbolikę. Ambasada Izraela w Kijowie wyraziła sprzeciw wobec ataków na osoby pochodzenia żydowskiego (embassies.gov.il).

Działania te doprowadziły do wybuchu niezadowolenia we wschodnich regionach kraju. W pierwszej kolejności na Krymie. Wprowadzenie ustaw mających zakazać korzystanie z języka rosyjskiego było katalizatorem dla Rosjan oraz osób rosyjskojęzycznych mieszkających na wschodzie do działania. Równolegle wydarzenia np. w Odessie, gdzie prawdopodobnie spalono kilkadziesiąt osób żywcem (wiadomosci.onet.pl), a żywych bito (kresy.pl (d)) są przynębiające.

Siedziby partii „opozycyjnych” wobec Prawego Sektora są niszczone (kresy.pl (e)). Czerwono-czarna symbolika gości w wielu miastach zachodniej Ukrainy (kresy.pl (f)). Zakłócanie są uroczystości związane z wyparciem armii niemieckiej z terenów Ukrainy (kresy.pl (g)). Zbrojna akcja przeciwko separatystom prowadzona jest przy użyciu zarówno wojska, najemników (natemat.pl (d), ale i oddziałów Prawego Sektora (kresy.pl (h)). Wobec separatystów używa się sprzętu wojskowego, bombarduje się budynki (kresy24.pl (b)).

Ukraina wychowała całe pokolenie ludzi, którzy otwarcie ulegli wpływowi idei nacjonalistycznych w oparciu o kult Stepana Bandery, ukraińskiego bohatera, który budowanie państwa opierał na ludobójstwie Polaków, Rosjan i Żydów. W obliczu tego nie jest zaskakujące, że nastąpił wpływ wzrostu skrajnych prawicowych organizacji i ruchów. Ponieważ ideologia nacjonalizmu ukraińskiego początkowo utworzona na jawnie antyrosyjskiej oraz w mniejszej części antyżydowskiej i antypolskiej retoryce w sposób prosty wpływa na politykę wewnętrzną i zagraniczną Ukrainy. Rodzi nowe wyzwania i zagrożenia dla państw sąsiednich (Ланцов, 2014, s. 124).

Pewną nadzieją na rozwiązanie konfliktu mogłaby być federalizacja kraju z rozwiniętą samorządnością, jednakże „nowe” władze w Kijowie nie mogły się na taki krok zgodzić ze względów politycznych, ale przede wszystkim gospodarczych – to na wschodzie zlokalizowane są strategiczne fabryki, które wytwarzają znaczną część ukraińskiego PKB.

Literatura

- embassies.gov.il: <http://embassies.gov.il/kiiev/NewsAndEvents/Pages/PressRelease20Jan2014.aspx> [20.06.2014]
- gazeta.pl, (a): http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,7632345,Stu_ukrainских_parlamentarzystow_broni_Bandery_w.html [20.06.2014]
- interia.pl, (a): http://fakty.interia.pl/swiat/news-ukraincy-oburzeni-polacy-maja-kompleksy-imperialne,nId,875954?utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=chrome [20.06.2014]
- isakowicz.pl (a): <http://www.isakowicz.pl/index.php?page=news&kid=8&nid=9455> [20.06.2014]
- isakowicz.pl (b): <http://www.isakowicz.pl/index.php?page=news&kid=88&nid=9259> [20.06.2014]
- kresy.pl (a): <http://www.kresy.pl/wydarzenia?zobacz/53-proc-ukraincow-przeciw-banderze> [20.06.2014]
- kresy.pl (b): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,polityka?zobacz/prawy-sektor-swietowal-rocznice-rzezi-polakow-w-janowej-dolinie> [20.06.2014]
- kresy.pl (c): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,polityka?zobacz/prawy-sektor-szturmuje-w-erchowna-rade> [20.06.2014]
- kresy.pl (d): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,ukraina?zobacz/odessa-bojowkarze-probuja-bic-rannych-ewakuowanych-z-plonacego-budynku-video> [20.06.2014]
- kresy.pl (e): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,spoleczenstwo?zobacz/prawy-sektor-zlikwidowal-biuro-partii-komunistycznej-w-rownem> [20.06.2014]
- kresy.pl (f): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,spoleczenstwo?zobacz/we-lwowie-otworzono-lokal-pod-nazwa-prawy-sektor> [20.06.2014]
- kresy.pl (g): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,ukraina?zobacz/prawy-sektor-zaklucil-rocznice-wyparcia-niemcow-z-odessy-foto#> [20.06.2014]

- kresy.pl (h): <http://www.kresy.pl/wydarzenia,ukraina?zobacz/prawy-sektor-sformuje-specbatalion> [20.06.2014]
- kresy24.pl (a): <http://kresy24.pl/47715/prawy-sektor-zapowiada-krwawa-zemste/> [20.06.2014]
- kresy24.pl (b) <http://kresy24.pl/51877/zakladnicy-przykuci-do-drzew-na-linii-ognia-zabic-jak-wsciekle-psy-aktualizacja/> [20.06.2014]
- Kuczabski A. (1999): *Metoda geosocjorowa w badaniach polityczno-geograficznych* [w:] Kitowski Jerzy (red.), *Problematyka geopolityczna Europy Środkowej i Wschodniej*, IG PAN, Warszawa, Wydział Ekonomiczny Filii UMCS w Rzeszowie, Komisja Geografii Komunikacji PTG w Warszawie, Rzeszów.
- Kuzio T. (2010): *Nationalism, identity and civil society in Ukraine: Understanding the Orange Revolution*, Vol. 43, No. 3.
- Lehr J., Aponiuk N. (2011): *Memory, Myth, and Monuments: The Commemoration of a Contested Past in Western Ukraine*, „Memory Connection”, Vol. 1 No. 1
- Marples D. R. (2006): *Stepan Bandera: The resurrection of Ukrainian national hero*, „Europe-Asia Studies” Vol. 58, No. 4
- Motyka G. (2011): *Od rzezi wołyńskiej do akcji „Wisła”*, Kraków
- natemat.pl (a): <http://natemat.pl/101999,ukraina-potrzebuje-nacjonalizmu-anne-applebaum-radzi-by-ukraincy-porzucili-biernosc> [20.06.2014]
- natemat.pl (b): <http://natemat.pl/90333,polska-powinna-oddac-nam-przemysl-ukraincy-nacjonalisci-zglaszaja-roszczenia-terytorialne> [20.06.2014]
- natemat.pl (c): <http://natemat.pl/96105,strzelic-putinowi-w-leb-i-zabijac-kacapow-w-ycieklo-nagranie-rozmowy-julii-tymoszenko> [20.06.2014]
- natemat.pl (d): <http://natemat.pl/101753,niemieckie-media-demaskuja-dzialania-zachodu-na-ukrainie-pod-slowianskiem-maja-walczyc-najemnicy-z-usa> [20.06.2014]
- polskieradio.pl: <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1085307,Prawy-Sektor-Zdrazone-dzieci-ukrainskiej-rewolucji> [20.06.2014]
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie sytuacji na Ukrainie podsumowująca debatę na temat oświadczenia Wysokiego Przedstawiciela ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa zgodnie z art. 110 ust. 2 Regulaminu w sprawie Ukrainy, Dz.U. UE Nr C 348E z 21 grudnia 2010 r., 2010/C 348 E/01
- rp.pl (a): <http://www.rp.pl/artykul/1028773.html> [20.06.2014]
- Shulman S. (2004): *The contours of civic and ethnic national identification in Ukraine*, „Europe-Asia Studies”, Vol. 56, No. 1

- Sobczyński M., Barwiński M. (2009): *Wpływ przemian terytorialnych i struktury wewnętrznej ziem ukraińskich na położenie geopolityczne Rzeczypospolitej* [w:] M. Franz, K. Pietkiewicz (red.), *Od Zborowa do NATO (1649-2009). Studia z dziejów stosunków polsko-ukraińskich od XVII do XXI wieku*, Wyd. A. Marszałek, Toruń
- tvn.24: <http://www.tvn24.pl/czcza-bandere-bija-berkut-sotnie-prawego-sektora-nie-chca-kompromisu,392162,s.html> [20.06.2014]
- Way L. (2005): *Authoritarian State Building and the Sources of Regime Competitiveness in the Fourth Wave: The Cases of Belarus, Moldova, Russia, and Ukraine*, „World Politics”, Vol. 57, No. 2
- wiadomosci.onet.pl: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/banderowcy-krzyczeli-rosjanieploncie-relacja-przywodcy-seperatystow-w-odessie/vn6n2> [20.06.2014].
- Wikipedia, (a): http://pl.wikipedia.org/wiki/Stepan_Bandera [20.06.2014]
- wykop.pl: <http://www.wykop.pl/link/1864236/tymczasem-na-majdanie> [20.06.2014]
- Ланцов С.А. (2014): *Украинский национализм как дестабилизирующий фактор на евразийском пространстве: некоторые аспекты генезиса*, Евразийская Интеграция, Экономика, право, Политика, vol. 1, nr 15
-

Bartosz Mendyk

Ukrainian Nationalism as a factor destabilizing public security in the Ukrainian

Abstract:

The events of 2014 in Ukraine shown that radical nationalism can be a significant force affecting Euromaidan. Some years ago president Jushchenko put back UPA and Stepan Bandera to national identity and political struggle. In Ukraine there grew

up a whole generation of people who openly support the influence of nationalist ideas based on the cult of Stepan Bandera, the Ukrainian hero who build a state based on the genocide of Russians and Poles. Polish authorities in the beginning opposed, later neglected, in the end surprisingly supported that movement.

Key words: *Ukrainian Nationalism, UPA, Bandera, Revolution, EuroMajdan*